

EU Mattila Mervi(YM)

12.10.2016

Viite

Asia

Ympäristöneuvosto 17.10.2016

Suomea kokouksessa edustaa maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen.

Ministerit käyvät periaatekeskustelun **EU:n 2030 ilmasto- ja energiakehyksen ei-päästökauppasektorin asetusehdotuksista (taakanjako ja LULUCF)**. Suomi pitää sille esitettyä **taakanjakoehdotuksen** päästövähennysvelvoitetta (-39 % vuoden 2005 tasolta vuoteen 2030 mennessä) erittäin kunnianhimoisena. Suomi korostaa päästövähennysvelvoitteen kustannustehokasta saavuttamista. Suomi pitää tärkeänä, että taakanjakoehdotukseen sisältyvät uudet joustot muotoutuvat selkeiksi ja käyttökelpoisiksi päästövähennysvelvoitteen täyttämisen välineiksi. Suomelle ehdotettu mahdollisuus one-off -mekanismin hyödyntämiselle vaikuttaa kuitenkin riittämättömältä suhteessa päästövähennysvelvoitteeseen. Jatkokäsittelyssä tulisikin tarkastella, onko one-off -mekanismin määrällinen taso oikein mitoitettu, kun otetaan huomioon jäsenvaltioiden päästövähennystarpeet ja jäsenvaltioiden kustannustehokkuusryhmittely.

Suomen näkemyksen mukaan komission **LULUCF-ehdotus** (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous eli ns. LULUCF-sektorin) annetussa muodossa ei ole oikeudenmukainen tai tehokas, koska se ei tarjoa kaikille jäsenmaille kannustimia LULUCF-sektorin hillintatoimiin. Suomi tukee komission ehdotusta siitä, että LULUCF-sektorilta syntyviä yksiköitä voitaisiin käyttää rajoitetusti taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamiseen kaudella 2021-2030. Suomi ei yhdy komission ehdotukseen siltä osin, että metsämaan hoidosta syntyviä nieluyksiköitä ei voisi käyttää taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomi pitää tärkeänä, että LULUCF -sektoriin liittyviä moninaisia tavoitteita ja asetuksen vaikutuksia, laskentatapoja sekä nielujen hyödyntämistä taakanjakosektorilla tarkastellaan kokonaisuutena ja että EU:n yhteisymmärryksessä saavutetaan Suomea tyydyttävä tasapainoinen kokonaisratkaisu.

Kokouksessa on tarkoitus hyväksyä päätelmät **veden kestävästä käytöstä**. Suomi korostaa kokonaisvaltaista vesivarojen hallintaa, johon liittyy vesien tilasta huolehtiminen ja tilan parantaminen, vedenkäytön suhteuttaminen käytössä oleviin vesivaroihin sekä vesivaroissa tapahtuvien muutosten ja ääri-ilmiöiden riskien hallinta.

Lisäksi kokouksessa on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät valmistautumisesta **biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen osapuolikokouksiin** joulukuun alussa 2016. Suomi pitää tärkeänä, että biodiversiteettisopimuksen toimeenpanoa tehostetaan tavoitteena pysäyttää biologisen monimuotoisuuden häviäminen maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja kansallisesti vuoteen 2020 mennessä noudattaen sopimuksen strategista suunnitelmaa ja pyrkien Aichi-tavoitteiden saavuttamiseen.

Asialista:**Lainsäädäntökäsittelyt****(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)**

3. (mahd.) A-kohtien luettelon hyväksyminen
4. Päästökauppajärjestelmään kuulumattomat alat
- a) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030 joustavaa energiaunionia varten ja Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi sekä järjestelmästä kasvihuonekaasupäästöjen seuraamiseksi ja niistä raportoimiseksi sekä muista ilmastomuutosta koskevista tiedoista raportoimiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 muuttamisesta **(ensimmäinen käsittely)**
 - b) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maankäytöstä, maankäytön muutoksesta ja metsätaloudesta aiheutuvien kasvihuonekaasujen päästöjen ja poistumien sisällyttämisestä vuoteen 2030 ulottuviin EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan puitteisiin sekä järjestelmästä kasvihuonekaasupäästöjen seuraamiseksi ja raportoimiseksi sekä muista ilmastomuutosta koskevista tiedoista raportoimiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 muuttamisesta **(ensimmäinen käsittely)**
- = *Periaatekeskustelu* **s. 5**

Muut kuin lainsäädäntöasiat

5. Ehdotus neuvoston päätelmiksi biologista monimuotoisuutta koskevasta yleissopimuksesta
- a) Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssin 13. kokouksen (COP 13) valmistelu (Cancun, Meksiko, 4.–17. joulukuuta 2016)
 - b) Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjan osapuolten kokouksena toimivan biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssin kahdeksannen kokouksen valmistelu (COP-MOP 8) (Cancun, Meksiko, 4.–17. joulukuuta 2016)
 - c) Geenivarojen saatavuutta ja siitä saatavien hyötyjen jakoa koskevan Nagoyan pöytäkirjan osapuolten kokouksena toimivan biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssin toisen kokouksen valmistelu (COP-MOP 2) (Cancun, Meksiko, 4.–17. joulukuuta 2016)
- = *Hyväksyminen* **s. 12**
6. Ehdotus neuvoston päätelmiksi kestävästä vesienhoidosta **s. 20**
- = *Hyväksyminen*

Muut asiat

7. a) Otsonikerrosta heikentävistä aineista tehdyn Montrealin pöytäkirjan osapuolten 28. kokous (MOP 28) (Kigali, Ruanda, 10.–14. lokakuuta 2016)
- = Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia
- b) Tiedonanto liikennestrategian saattamisesta hiilivapaaksi
- = Komission tiedotusasia

- c) Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) osapuolten konferenssin 17. kokous (COP 17) (Johannesburg, Pohjois-Afrikka, 24. syyskuuta–5. lokakuuta 2016)
= Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia
- d) ICAOn 39. yleiskokouksen (Montreal, Kanada, 27. syyskuuta – 7. lokakuuta 2016) valmistelu
= Komission tiedotusasia
- e) Käyttämättä jääneet NER300-rahoitusohjelman varat
= Kyproksen valtuuskunnan tiedotusasia
- f) Luonnonvarojen hoito esimerkkinä Białowieżan metsä: vaikutukset Eurooppaan
= Puolan valtuuskunnan tiedotusasia
- g) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisten päästöjen vähentämisestä sekä direktiivin 2003/35/EY muuttamisesta (NEC) – kokemukset
= Puolan, Romanian ja Unkarin valtuuskuntien tiedotusasia

**Ympäristöministeriö, Maa- ja
metsätalousministeriö**

PERUSMUISTIO

YM2016-00352

YSO Aho Laura(YM), Talsi Tuija(YM),
Kahra Matti(MMM), Granholm
Heikki

11.10.2016

Asia

Neuvoston periaatekeskustelu EU:n 2030 ilmasto- ja energiakehyksen ei-päästökauppasektorin asetusehdotuksista (taakanjako ja LULUCF).

Kokous

Ympäristöneuvosto 17.10.2016

U/E/UTP-tunnus

U 55/2016 vp, U 53/2016 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ympäristöneuvostossa käydään periaatekeskustelu EU:n 2030 ilmasto- ja energiakehyksen ei-päästökauppasektorin asetusehdotuksista (taakanjako ja LULUCF).

Ehdotukset annettiin 20.7.2016. Ne olivat esillä syyskuussa 2016 kolmessa ympäristöasioiden työryhmäkokouksessa, jossa komissio vastasi jäsenvaltioiden ehdotuksia koskeviin kysymyksiin ja käsiteltiin ehdotusten vaikutustenarvioita. Varsinainen artiklakohtainen läpikäynti käynnistyy neuvoston periaatekeskustelun jälkeen.

Suomen kanta

Neuvoston puheenjohtaja on esittänyt ministerikeskustelua varten kaksi kysymystä:

- 1) Ottaen huomioon Eurooppa-neuvoston lokakuun 2014 päätelmät, muodostavatko komission antamat päästökauppasektorin ulkopuolisen sektorin asetusehdotukset oikeudenmukaisen ja tehokkaan säädöskehikon, jolla voidaan saavuttaa EU:n päästökauppasektorin ulkopuolisen sektorin päästövähennysvelvoite (-30% vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasolta)?*
- 2) Ovatko esityksiin sisältyvät uudet sekä voimassa olevan taakanjakopäätöksen mukaiset joustokeinot riittäviä, jotta ei-päästökauppasektorin velvoitteet voidaan saavuttaa kustannustehokkaasti huolehtien samalla ympäristötavoitteiden toteutumisesta?*

Taakanjako

Suomi pitää hyvänä, että komissio on antanut päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennysvelvoitteita koskevat lainsäädäntöehdotukset, jotka jo aiemmin annetun päästökauppaa koskevan ehdotuksen kanssa muodostavat perustan Eurooppa-neuvoston päätelmissä 23. lokakuuta 2014 linjatun EU:n päästövähennystavoitteen, ts. vähintään -40 % saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon.

Suomi pitää sille esitettyä taakanjakoehdotuksen päästövähennysvelvoitetta (-39 % vuoden 2005 tasolta vuoteen 2030 mennessä) erittäin kunnianhimoisena. Suomi korostaa päästövähennysvelvoitteen kustannustehokasta saavuttamista.

Suomen tavoite päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennysvelvoitteiden osalta on, muun muassa joustomekanismien täysimääräisellä hyödyntämisellä, että sektorin tosiasiallinen päästövähennysvelvoite asettuu nimellistä päästövähennysvelvoitetta alemmalle tasolle. Komission taakanjakoehdotuksessa käyttämä jäsenvaltioiden ryhmittely kustannustehokkuuden mukaan ei kuitenkaan perustu yksiselitteiseen metodiikkaan eikä siksi ole täysin ongelmaton.

Suomi korostaa, että päästövähennysten kustannustehokkuus tulee ottaa huomioon jäsenmaakohtaisissa velvoitteissa riittävästi erityisesti joustomekanismien hyödyntämismahdollisuuksien määrittelyssä. Suomen käsityksen mukaan komission Suomelle ehdottama kunnianhimoinen päästövähennystavoite edellyttää sekä tuntuvasti uusia politiikkatoimia että joustokeinojen tehokasta hyödyntämistä.

Suomi pitää erityisen hyvänä, että nykyiseen taakanjakosäädökseen sisältyvät EU:n sisäiset joustokeinot olisivat käytettävissä jatkossakin. Suomi kuitenkin korostaa, että asetusehdotus ei lisää nykyiseen taakanjakosäädökseen sisältyvien EU:n sisäisten joustokeinojen saatavuutta ja käyttömahdollisuutta Eurooppa-neuvoston lokakuun 2014 päätelmien mukaisesti. Ehdotuksen jatkokäsittelyssä on syytä tarkastella erilaisia vaihtoehtoja nykyisten joustokeinojen hyödyntämismahdollisuuksien lisäämiseen. Siihen liittyy myös kysymys siitä, missä määrin on tarpeen EU-tasolla edistää jäsenvaltioiden välisten yksiköiden siirtojen toteuttamismahdollisuuksia.

Suomi pitää tärkeänä, että taakanjakoehdotukseen sisältyvät uudet joustot muotoutuvat selkeiksi ja käyttökelpoisiksi päästövähennysvelvoitteen täyttämisen välineiksi. Suomen alustavan arvion mukaan erityisesti komission ehdottama päästöyksiköiden kertaluonteinen siirtomahdollisuus taakanjakosektorille (ns. one-off -mekanismi) on hyvä mahdollisuus lieventää taakanjakosektorin kustannusrasitetta. Suomelle ehdotettu mahdollisuus one-off -mekanismin hyödyntämiselle vaikuttaa kuitenkin riittämättömältä suhteessa päästövähennysvelvoitteeseen. Jatkokäsittelyssä tulisi tarkastella, onko one-off -mekanismin määrällinen taso oikein mitoitettu, kun otetaan huomioon jäsenvaltioiden päästövähennystarpeet ja jäsenvaltioiden kustannustehokkuus- ryhmittely.

LULUCF

Suomen näkemyksen mukaan komission esitys annetussa muodossa ei ole oikeudenmukainen tai tehokas, koska se ei tarjoa kaikille jäsenmaille kannustimia maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous eli ns. LULUCF-sektorin hillintätoimiin.

Suomi tukee komission ehdotusta siitä, että LULUCF-sektorilta syntyviä yksiköitä voitaisiin käyttää rajoitetusti taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamiseen kaudella 2021-2030. Suomi ei yhdy komission ehdotukseen siltä osin, että metsämaan hoidosta

syntyviä nieluyksiköitä ei voisi käyttää taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomen näkemyksen mukaan metsien kasvihuonekaasujen inventaariotiedot ovat ainakin Suomessa riittävän tarkat, jotta metsät voidaan sisällyttää EU:n ilmastokehykseen.

Komission ehdotus tarkoittaa, ettei Suomi käytännössä pystyisi hyödyntämään LULUCF-sektorin joustomekanismia taakanjakosektorin tavoitteen saavuttamiseksi. Suomi on huolissaan siitä, että komission esittämät laskentasäännöt voivat aiheuttaa Suomen kaltaiselle metsämaalle laskennallisesti merkittävän päästön, vaikka maankäyttösektori ja metsät olisivatkin kokonaisuudessaan luonnontieteellinen nielu. Suomi toimii aktiivisesti sen suuntaisesti, että LULUCF -sektorin laskentasääntöjä saataisiin muutettua siten, että myös metsänhoidosta syntyviä nieluyksiköitä voitaisiin käyttää rajoitetusti taakanjakosektorin velvoitteen saavuttamiseen kaudella 2021 - 2030.

Suomi korostaa, että LULUCF-sektori voi joustokeinona helpottaa taakanjaon päästövähennystavoitteen saavuttamista. Toisaalta LULUCF-sektori voi muodostua lisärasitteeksi tilanteessa, jossa sektorilla ei laskentasääntöjen perusteella saavuteta päästöjen ja nielujen tasapainoa, tai sektorin ei katsota olevan nielu.

Suomi korostaa, että Eurooppa-neuvoston lokakuun 2014 päätelmien mukaisesti minkään jäsenvaltion taakanjakosektorin päästövähennysvelvoite ei saa nousta yli 40 prosenttiin. Suomi korostaa, että komission esityksen mukaisesti LULUCF-sektorin laskentasääntöjen vaikutuksesta näin saattaisi kuitenkin tapahtua. Suomi on huolestunut EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan uskottavuudesta, jos Suomen kaltainen maa, jonka LULUCF-sektori tuottaa merkittävän ilmastohyödyn, saisi epätasapainoisten laskentasääntöjen takia ylimääräisen päästövähennystaakan taakanjakosektorilla.

Suomi pitää tärkeänä, että LULUCF-sektoriin liittyviä moninaisia tavoitteita ja asetusten vaikutuksia, laskentatapoja sekä nielujen hyödyntämistä taakanjakosektorilla tarkastellaan kokonaisuutena ja että EU:n yhteisymmärryksessä saavutetaan Suomea tyydyttävä tasapainoinen kokonaisratkaisu.

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi 20.7.2016 asetusehdotuksen jäsenvaltioiden sitovista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä vuosina 2021—2030, ns. ”taakanjakoehdotus” (COM(2016) 482 final) sekä asetusehdotuksen maankäytöstä, maankäytön muutoksesta ja metsätaloudesta (Land use, land-use change and forestry, jäljempänä LULUCF) aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen - ja poistumien sisällyttämisestä vuoteen 2030 ulottuviin EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan puitteisiin (COM(2016) 479 final).

Ehdotuksilla on tarkoitus toimeenpanna Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 sopimien ilmasto- ja energiapuitteiden mukaisesti Euroopan unionin vuoteen 2030 ulottuvaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämissitoumusta päästökauppaan kuulumattomalla sektorilla.

Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 tekemän päätöksen mukaisesti EU on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään EU:n sisäisesti vähintään 40 prosenttia koko talouden laajuisesti vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon. Päästövähennystavoite jaetaan päästökaupasektorin ja sen ulkopuolelle jäävien

toimialojen välillä siten, että päästökaupan ulkopuolelle jäävän sektorin eli ns. taakanjakosektorin päästöjä vähennettäisiin 30 prosenttia vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 päästötasoon.

Komission taakanjakoehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden välisessä päästövähennysten taakanjaossa jatkettaisiin vuosina 2013—2020 voimassa olevan taakanjakopäätöksen (406/2009/EY) periaatteita niin, että kansalliset päästövähennysvelvoitteet määritellään suhteellisesti perustuen asukasta kohden laskettuun bruttokansantuotekriteeriin (BKT/asukas -kriteeri). Kaikkien jäsenvaltioiden tulisi osallistua EU:n päästövähennysvelvoitteen täyttämiseen siten, että jäsenvaltioiden taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteet vaihtelisivat välillä 0—40 prosenttia. Niissä jäsenvaltioissa, joissa BKT/asukas – luku ylittää EU:n keskiarvon, otettaisiin BKT/asukas -kriteerin lisäksi huomioon päästövähennystoimien kustannustehokkuus oikeudenmukaisella ja tasapainoisella tavalla.

Komission käyttämät vertailuskenaariooletukset ja Suomen kansallinen perusskenaario eroavat tuntuvasti. Päästövähennystavoitteen määrittelyssä sovellettu metodiikka heijastuu myös siihen miten jäsenmaat voivat hyödyntää joustomekanismeja.

Komission taakanjakoehdotus sisältää ehdotuksen määrällisiksi, prosentteina ilmaistuiksi sitoviksi jäsenvaltiokohtaisiksi päästövähennysvelvoitteiksi vuodelle 2030, säännöt vuotuisten päästökiintiöiden määrittämiseksi ja säännöt sen arvioimiseksi, miten jäsenvaltiot ovat edistyneet tavoitteiden saavuttamisessa. Suomen päästövähennysvelvoitteeksi komissio esittää - 39 %.

Lisäksi taakanjakoehdotus sisältää säännöt jäsenvaltioiden käytettävissä olevista erilaisista joustokeinoista. Komission ehdotuksen mukaan voimassa olevan taakanjakopäätöksen mahdollistamat joustokeinot (ylimäärän pankittaminen, lainaaminen tai siirto toiselta jäsenvaltiolta) säilyisivät pääpiirteittäin ennallaan. Lisäksi ehdotukseen sisältyy jo Eurooppa-neuvoston päätelmissä mainittu mahdollisuus päästöyksiköiden kertaluonteiseen, rajalliseen siirtoon päästökauppasektorilta taakanjakosektorille. Tämä mahdollisuus koskisi vain muutamia jäsenvaltioita, joiden päästövähennysvelvoite on korkea ja yli niiden kustannustehokkaan potentiaalin, Suomi mukaan lukien. Lisäksi asetusehdotuksessa luotaisiin mahdollisuus siirtää rajallinen määrä laskennallisia poistoyksiköitä LULUCF-sektorilta, mikäli tietyt taakanjakoasetuksessa ja LULUCF-asetuksessa mainitut kriteerit täyttyvät.

Taakanjakosektori sisältää mm. liikenteen, maatalouden, rakennusten erillislämmityksen ja jätesektorin päästöt ja F-kaasut se kattaa noin 60 % EU:n kokonaispäästöistä.

LULUCF-ehdotuksen tavoitteena on Eurooppa-neuvoston 2014 päätöksen mukaisesti määritellä, miten LULUCF-sektori sisällytetään EU:n ilmastopolitiikan puitteisiin vuodesta 2021 alkaen. Ennen vuotta 2020 EU:n on noudatettava Kioton pöytäkirjan toisen velvoitekauden sääntöjä. Voimassa olevan EU:n sisäisen LULUCF -päätöksen (529/2013/EU) täytäntöönpano on käynnissä, ja sen avulla parannetaan maiden tilinpito/laskentajärjestelmiä vuoteen 2020 mennessä siten, että velvoitteiden asettaminen tulee mahdolliseksi.

LULUCF-asetuksessa vahvistetaan maankäyttöä, maankäytön muutosta ja metsätaloutta koskevat jäsenvaltioiden velvoitteet, joilla varmistetaan unionin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevan vuosien 2021–2030 velvoitteen

täyttyminen, sekä säännöt, jotka koskevat LULUCF-sektorin päästöjen ja poistumien laskentaa, tilinpitoa, tarkastamista ja sitä noudattavien jäsenvaltiot kyseisiä velvoitteita. Jäsenvaltion velvoitteena on varmistaa, että LULUCF-sektorin laskennalliset päästöt eivät ylitä sektorin laskennallisia poistumia.

Kasvihuonekaasupäästöjen osalta komission vaikutusarviossa esittämät luvut poikkeavat merkittävästi Luonnonvarakeskuksen tekemistä arvioista maankäyttöluokkien päästöjen ja nieluksen kehittymisen suhteen. Suurimmat erot koskevat metsäkadon ja viljelysmaiden hoidon päästöjä. Komission arvion mukaan viljelysmaiden päästöt pienenevät nykytasolta 5 miljoonaa tonnia CO₂ ekv. kohti 4,4 miljoonaa tonnia CO₂ ekv. vuoteen 2030 mennessä. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan päästöt kasvavat samalla ajanjaksolla 5 miljoonasta tonnista CO₂ ekv. 6 miljoonaan tonniin CO₂ ekv. johtuen pääosin aiempina vuosina raivattujen turvepeltojen siirtymisestä metsäkatoluokasta viljelysmaiden luokkaan. Komission arvion mukaan metsäkadon päästöt pienenevät 5 miljoonasta tonnista CO₂ ekv. 1,1 miljoonaan tonniin CO₂ ekv. vuoteen 2030 mennessä. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan metsäkadon päästöt laskevat 3,5 miljoonasta tonnista CO₂ ekv. 3 miljoonaan tonniin CO₂ ekv. vuoteen 2030 mennessä. Lähtötasoon ja oletuksiin liittyvistä eroista johtuen komissio arvioi Suomen saavan enintään 1,3 % eli 4,5 miljoonaa tonnia CO₂ ekv. hyödyn kaudella 2021–2030, joka on käytettävissä taakanjaon päästövähennystavoitteen saavuttamiseen. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan tätä joustomahdollisuutta ei nykytiedon valossa synny vaan lisätoimenpiteitä tarvitaan, jotta LULUCF-sektorista ei tule päästövähennystaakkaa lisäävä tekijä. Keskeisenä epävarmuutena laskelmassa ovat hoidettuun metsämaahan liittyvät kriteerit ja tilinpitosäännöt.

EU-tasolla LULUCF-sektori sitoo kokonaisuutena enemmän kasvihuonekaasupäästöjä kuin tuottaa niitä. Hiilinielujen koko on keskimäärin noin 9 prosenttia (300 miljoonaa tonnia CO₂ ekv.) kaikkien muiden sektoreiden tuottamista vuosittaisista päästöistä. Metsät ovat ylivoimaisesti suurin hiilinielu EU:ssa ja päästöistä suurin osuus syntyy maatalousmaiden ja rakennetun maan maankäytön seurauksena. Jäsenvaltioiden välillä on suurta vaihtelua hiilinielujen koon ja maankäyttöluokkien merkityksen suhteen. Suomessa metsät ovat merkittävä hiilinielu muiden maankäyttöluokkien ollessa päästölähteitä. Kokonaisuutena LULUCF-sektori sitoo Suomessa enemmän päästöjä kuin se tuottaa. Viime vuosina hiilinielun koko on ollut yli 30 prosenttia (yli 20 miljoonaa tonnia CO₂ ekv.) kaikista Suomen tuottamista vuosittaisista päästöistä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotusten oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 192 artikla 1 kohta (ympäristö). Ehdotukset käsitellään SEUT 294 artiklan mukaisessa tavallisessa lainsäätämismenettelyssä, ja neuvostossa hyväksymisestä päätetään määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Taakanjakoehdotuksen raportoi Euroopan parlamentissa on Gerben-Jan Gerbrandy (ALDE, NL). LULUCF-ehdotuksen raportoi Lins Norbert (EPP, DE). Euroopan parlamentin käsittelyaikatauluista ei ole vielä tietoa.

Kansallinen valmistelu

Taakanjakoehdotus esiteltiin ympäristöjaostossa 26.8.2016. Ehdotuksesta laadittu U-kirjelmäluonnos käsiteltiin ympäristöjaoston kirjallisessa menettelyssä 2.-5.9.2016. EU-ministerivaliokunta käsitteli U-kirjelmäluonnosta 9.9.2016.

LULUCF-ehdotus esiteltiin maatalous- ja elintarvikejaostossa sekä metsäjaostossa 17.8.2016 ja ympäristöjaostossa 26.8.2016. Ehdotuksesta laadittu U-kirjelmäluonnos käsiteltiin ympäristö – ja metsäjaostojen kirjallisessa menettelyssä 2-5.9.2016. EU-ministerivaliokunta käsitteli U-kirjelmäluonnosta 9.9.2016.

Perusmuistio ympäristöjaoston kirjallisessa menettelyssä 10.-11.10.2016. EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 12.-14.10.2016 (ympäristöneuvoston asiat).

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston kirjelmät taakanjakoehdotuksesta (U 55/2016 vp) sekä LULUCF-ehdotuksesta (U 53/2016 vp) annettiin 15.9.2016.

Suuri valiokunta 14.10.2016 (ympäristöneuvoston asiat).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taakanjakosektorin jäsenvaltioiden välisistä päästövähennyksistä säättäminen kuuluu Ahvenanmaan maakunnan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 ja 22 kohdan perusteella maakunnan lainsäädäntövaltaan.

LULUCF-ehdotus kuuluu maakunnan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10, 15 ja 22 kohdan perusteella maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksien vaikutuksia on arvioitu yksityiskohtaisesti valtioneuvoston kirjelmissä U 55/2016 vp sekä U 53/2016 vp.

Ehdotuksilla ei ole suoria budjettivaikutuksia jäsenvaltioille. Epäsuorat vaikutukset riippuvat kansallisten politiikkatoimien valinnoista. Ehdotuksien lopullisia taloudellisia vaikutuksia Suomelle on vaikea arvioida tässä vaiheessa. Tämä johtuu mm. sekä joustokeinojen lopulliseen käyttöön ja sektorikohtaisiin taakkoihin liittyvistä epävarmuuksista että varsinaisten tilinpitosääntöjen soveltamiseen liittyvistä epävarmuuksista (erityisesti metsien osalta), jotka tarkentuvat myöhemmin.

Euroopan unionin ilmasto- ja energiapaketin ehdotukset liittyvät kiinteästi toisiinsa, ja ehdotusten käsittelyssä on otettava huomioon niiden yhteisvaikutukset kuhunkin jäsenvaltioon.

Kansallisen energia- ja ilmastostrategian sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmien valmistelu on käynnissä. Niiden yhteydessä syksyn 2016 aikana tarkastellaan, miten päästöjä taakanjakosektorilla on mahdollista vähentää, ja mitä vaikutuksia sillä on.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Valtioneuvoston kirjelmässä U 53 /2016 vp kuvattu valtioneuvoston kanta on kokonaisuutena riittävän yksityiskohtainen LULUCF-asetusehdotukseen liittyvän jatkotyön ja EU-vaikuttamisen kannalta.

Asiakirjat

12696/16
11483/16 + ADD1 + ADD2 + ADD3
11494/16 + ADD1 + ADD2 + ADD3

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Laura Aho, YM, p. 0295 250 362
Magnus Cederlöf, YM, p. 0295 250 060
Marjo Nummelin, YM, p. 0295 250 227
Paula Perälä, YM, p. 0295 250 224
Tuija Talsi, YM, p. 0295 250 285
Heikki Granholm, MMM, p. 0295 162 130
Matti Kahra, MMM, p. 0295 162 479
Juhani Tirkkonen, TEM, p. 029 506 2140

EUTORI-tunnus

EU/2016/1351, EU/2016/1350

Liitteet

Viite

Ympäristöministeriö

PERUSMUISTIO

YM2016-00381

LYMO Melkas Eriika(YM), von
Weissenberg Marina(YM)

11.10.2016

Asia

Ehdotus neuvoston päätelmiksi biologista monimuotoisuutta koskevasta yleissopimuksesta

Kokous

Ympäristöneuvosto 17.10.2016

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ympäristöneuvostossa 17.10.2016 on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät, joilla valmistaudutaan biodiversiteettisopimuksen 13. osapuolikokoukseen (CBD-COP-13), bioturvallisuuspöytäkirjan 8. osapuolikokoukseen (COP-MOP 8) ja Nagoyan pöytäkirjan 2. osapuolikokoukseen (COP-MOP2).

Suomen kanta

Suomi hyväksyy puheenjohtajan ehdotuksen neuvoston päätelmiksi.

Suomi pitää tärkeänä, että biodiversiteettisopimuksen toimeenpanoa tehostetaan tavoitteena pysäyttää biologisen monimuotoisuuden häviäminen maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja kansallisesti vuoteen 2020 mennessä noudattaen sopimuksen strategista suunnitelmaa ja pyrkien Aichi-tavoitteiden saavuttamiseen.

Suomi pitää hyvänä, että päätelmiin sisältyy viittaus luonnon monimuotoisuuden edistämisestä ja Aichi-tavoitteiden huomioon ottamisesta Agenda 2030:ssa, kestävän kehityksen tavoitteissa (SDGt) sekä näiden indikaattoreissa.

Suomi pitää tärkeänä, että voimavarojen kohdentamista tarkastellaan laaja-alaisesti – ei pelkästään kansainvälisen julkisen rahoituksen lisäämisen näkökulmasta. Suomi pitää tärkeänä, että tietopohjaa ja vertailutasonmäärittämistä kehitetään kansainvälisen raportoinnin ja resurssien laskentatavan arvioimisessa yhdenmukaisuuden turvaamiseksi.

Suomi tukee vuonna 2014 EU:ssa sovittua kantaa, että sitoutuessaan kasvattamaan rahoitustaan EU:n sisäisestä ja/tai jäsenvaltioiden välisestä taakanjaosta ei sovita, vaan että määrällinen tavoite, johon EU sitoutuisi, koskee EU:ta kokonaisuutena.

Voimavarojen mobilisoinnissa onkin nostettu esille moniulotteinen lähestymistapa, jossa rahoitusta kohdennetaan mahdollisimman monesta lähteestä, ml. julkiset ja yksityiset rahoituskanavat.

Suomi pitää tärkeänä, että kiinnitetään huomiota tavoitteisiin, jotka koskevat kotimaisen rahoituksen mahdollisen kasvattamisen linjauksia. Suomi kannattaa olemassa olevien resurssien käyttöä kustannustehokkaasti ja sekä kehittyneiden että kehitysmaiden vastuunkantoa sopimuksen toimeenpanossa.

Suomi pitää tärkeänä haitallisten vieraslajien leviämistä koskevaan tietoon liittyviä edistysaskeleita.

Suomi pitää tärkeänä tavoitteena sitä, että biodiversiteettisopimusten välisiä synergioita edistetään siten, että toimilla voidaan edelleen tehostaa kansallista toimeenpanoa muun muassa hallinnollisten tehtävien karsimisella ja yhteistyön vahvistamisella. Suomi pitää tärkeänä, että tiekartta synergioiden tehostamiseksi laaditaan COP-13:ssa.

Suomi tukee YK:n alkuperäiskansa-asioiden pysyvän foorumin suositusta käyttää ilmaisua ”*indigenous peoples and local communities*” sopimuksen ja sen Nagoyan pöytäkirjan yhteydessä.

Suomi tukee sitä, että käytetään käsitettä ”*Free, prior and informed consent*” (vapaaseen ennakkosuostumukseen perustuvaa menettelyä) alkuperäiskansan edustajille annettavien vapaaehtoisten ohjeiden yhteydessä.

Suomi pitää tärkeänä geenivarojen saatavuuden ja hyötyjen jakoa koskevan Nagoyan pöytäkirjan tehokasta toimeenpanoa. Suomi liittyi Nagoyan pöytäkirjaan syyskuussa 2016.

Suomi pitää hyvänä, että ekologisesti tai biologisesti merkittävät merialueet (EBSA) saavat EBSA-statusen ja että COP-päätöstä hyödynnetään, kun suunnitellaan ja valmistellaan suojelua myös kansallisen toimivallan ulkopuolisilla merialueilla.

Suomi pitää tärkeänä, että synteettistä biologiaa tarkastellaan teknisen asiantuntijatyöryhmän (AHTEG) operatiivisen määritelmän mukaan biodiversiteettisopimuksen asiayhteyksissä ja tukee asiantuntijaryhmän jatkoa.

Suomi pitää tärkeänä kansainvälisen biodiversiteettipaneelin (Intergovernmental science-policy platform on Biodiversity and Ecosystem Services, IPBES) työohjelman 2014-2018 toteuttamista.

Pääasiallinen sisältö

Luku I. Biodiversiteettisopimus

Neuvoston päätelmissä valmistaudutaan biodiversiteettisopimuksen 13. osapuolikokoukseen (CBD COP-13) Cancunissa, Meksikossa. Tavoitteena on biodiversiteettisopimuksen strategisen suunnitelman 2011-2020 toimeenpanon tarkistaminen, sektori-integraation vahvistaminen, geenivarojen saatavuuteen ja hyötyjen jakoon (ABS) liittyvän pöytäkirjan edistäminen, yhteistyön tehostaminen erityisesti biodiversiteettisopimusten välillä sekä resurssien tehokkaampi mobilisointi.

Päätelmissä neuvosto korostaa vuoteen 2020 ulottuvan strategisen suunnitelman, voimavarojen mobilisointistrategian sekä geenivarojen saatavuutta ja niistä saatavien hyötyjen tasapuolista jakoa koskevan laillisesti sitovan pöytäkirjan tehokasta toimeenpanoa. Resurssien mobilisointistrategian avulla on tarkoitus turvata strategisen suunnitelman toteutuksen voimavarat.

Päätelmissä neuvosto vahvistaa EU:n päätavoitteen luonnon monimuotoisuuden häviämisen pysäyttämistä vuoteen 2020 mennessä sekä myös biodiversiteettiin liittyvän poliittisen päätöksenteon ja toimeenpanon vahvistamisesta. Samoin EU pitää tärkeänä, että biodiversiteettisopimuksen strateginen suunnitelma ja siihen liittyvät 20 Aichi-tavoitetta toteutetaan tehokkaasti. Lisäksi halutaan edistää synergioiden lisäämistä erityisesti muiden biodiversiteettisopimusten välillä.

Neuvosto korostaa synergioiden vahvistamista sekä sopimuksen pöytäkirjojen että biodiversiteettisopimusten välillä ja tavoitetta saada aikaiseksi tiekartta, jossa priorisoidut toimet sopimusten yhteistyön parantamiselle olisi kehitetty globaalilla tasolla. Lisäksi korostetaan Rio -sopimusten (ilmasto, aavikoituminen ja biodiversiteetti), UNEPin ja Pariisin ilmasopimuksen merkitystä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja luonnonmukaisten ratkaisujen hyödyntämisessä ilmastomuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

Neuvosto arvostaa ja korostaa biodiversiteetin ja ekosysteemipalveluiden arvottamiseen liittyvää työtä ja sen merkitystä. Lisäksi kiitetään sopimuksen uutta rakennetta ja uuden toimeenpanoelimen Subsidiarity Body of Implementation (SBI) toimintaa.

Neuvosto pitää tärkeänä, että olemassa olevat voimavarat hyödynnetään tehokkaasti, jotta pystytään mobilisoimaan uusia resursseja kaikista mahdollisista lähteistä mukaan lukien yksityissektori. Integroimalla asiat paremmin jo olemassa oleviin prosesseihin ja tasoihin ml. raportoinnin kehittäminen, jolla voidaan saavuttaa myönteisiä tuloksia. Pyydetään jäsenvaltioita ja komissiota panostamaan resurssimobilisaation kansainväliseen sitoumukseen, muistuttaen, että se ei tarkoita mitään sopimista taakanjaosta EU-tasolla tai jäsenmaiden välillä.

Neuvosto on huolissaan pölytyksen ja pölyttäjien nykyisestä ja tulevaisuuden tilasta ruokaturvan ja monimuotoisuuden kannalta ml. tähän liittyvistä mahdollisista lisäkustannuksista. Neuvosto pitää tärkeänä IPBES- paneelin selvitystä ja suosituksia ja kehottaa kaikkia osapuolia toimiin pölyttäjien suojelemiseksi ja pölytystoiminnan ylläpitämiseksi.

Luonnon monimuotoisuuden valtavirtaistaminen

Päätelmät korostavat luonnon monimuotoisuuden valtavirtaistamisen merkitystä ja integroimista eri sektoreihin. Tätä tulee jatkaa ja kehittää. Erityisesti korostetaan maatalous- kalatalous- ja vesiviljely, metsätalous- sekä turismisektoreiden merkitystä. Myös muilla sektoreilla, mukaan lukien alkutuotanto kuten kaivannais-, öljy-, kaasu- ja energiatuotanto sekä infrastruktuurihankkeet, tulee kiinnittää huomiota vaikutuksiin luonnon monimuotoisuudelle. Kansalliset strategiat ja toimintaohjelmat (NBSAP) ovat tältä osin tärkeitä välineitä. Tärkeitä välineitä ovat lisäksi lainsäädäntö, hyvä hallinto ja ohjeistus.

Lisäksi yksityisellä sektorilla on keskeinen rooli kestävässä kehityksessä, SDG:iden seurannassa ja raportoinnissa sekä biodiversiteetin Aichi -tavoitteiden saavuttamisessa. Ponnekkaammin tulisi hyödyntää ”Business ja Biodiversiteetti” alustoja ja luontopääomatyötä.

Ilmastomuutos

Päätelmät korostavat Pariisin sopimuksen ja biodiversiteetisopimuksen mekanismeja ja suhdetta ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja päästöjen vähentämiseen. Tuetaan ohjeiden laatimista ekosysteemilähestymistavan toimista, joita voidaan hyödyntää kansallisella tasolla. Neuvosto pitää tärkeänä, että edistetään tiedon lisäämistä luonnonmukaisista ratkaisuista (*"Nature-based solutions"*, *ratkaisuja luonnosta*).

Alkuperäiskansat

Päätelmissä huomioidaan *"Free, prior and informed consent"* (FPIC) -käsite ja tuetaan sen käyttämistä vapaaehtoisissa ohjeissa alkuperäiskansojen päätöksentekoprosesseissa. Lisäksi tuetaan jo ennestään tehtyä päätöstä XII/12F käyttää terminologiaa *"indigenous peoples and local communities"*.

Synteettinen biologia

Päätelmissä tunnustetaan synteettistä biologiaa tarkastelleen teknisen asiantuntijatyöryhmän (AHTEG) kehittämä synteettisen biologian operatiivinen määritelmä ja kehoitetaan käyttämään em. määritelmää biologisen monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen asiayhteyksissä sekä tuetaan AHTEG-ryhmän jatkoa ja sille uusittua toimintakehystä, joka pohjautuu toimeenpanoa täydentävän toimielimen (SBSTTA) suosituksiin.

Päätelmissä toivotetaan tervetulleeksi synteettisen biologian online- keskustelufoorumin työ sekä AHTEG-ryhmän suositukset, joiden mukaan ne muuntogeeniset organismit (LMO), joita on kehitetty sellaisten synteettisen biologian menetelmien avulla, jotka ovat käytössä nyt tai lähitulevaisuudessa, ovat samankaltaisia kuin Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjassa määritellyt muuntogeeniset organismit.

Lisäksi päätelmissä tuetaan Cartagenan pöytäkirjan alaisen riskinarvioinnin ja -hallinnan AHTEG-työryhmän suositusta, jossa ehdotetaan käynnistettävän prosessia, jonka avulla on tarkoitus valmistella riskinarviointiohjeistusta synteettisen biologian tekniikoiden avulla kehitetyille muuntogeenisille organismeille.

Päätelmissä korostetaan myös sosio-ekonomisten, kulttuuristen ja eettisten näkökohtien huomioonottamisen tärkeyttä, kun tehdään tutkimusta synteettisen biologian mahdollisista vaikutuksista.

Päätelmissä todetaan, että kaikki päätökset, jotka koskevat geenivarojen digitaalisen sekvenssitiedon käyttöä ja tämän suhdetta geenivarojen saatavuuteen ja hyötyjen jakoon, tulee tehdä Nagoyan geenivarapöytäkirjan osapuolikokouksessa.

Haitalliset vieraslajit

Päätelmissä korostetaan haitallisten vieraslajien uusien mahdollisten leviämisväylien tunnistamismekanismien kehittämistä, samoin kuin kaupattavana, ml. internet-kaupan kautta, olevien haitallisten vieraslajien ennakoivien torjuntatoimien kehittämistä. Päätelmäluonnos painottaa myös, että haitallisten vieraslajien torjumiseksi on tarvetta hyväksyä, parantaa tai kehittää lisää työkaluja hallintaohjelmien kehittämiseksi ja soveltamiseksi. Tässä tulee ottaa mukaan myös turvalliset ja tehokkaat biologisen torjunnan ohjelmat.

Merten ja rannikoiden suojelua

Päätelmissä tuetaan avointa ja kehittyvää EBSA (*Ecologically or Biologically Significant Marine Areas*) prosessia, joka toimii hyvänä työkaluna, jonka avulla voidaan edistää Aichi-tavoitteiden saavuttamista. Erityistä huomiota kiinnitetään olemassa olevien EBSA-prosessien loppuunsaattamista ajallaan. Lisäksi pidetään tärkeänä tiedottaa laajasti EBSA-prosessien tuloksista. Päätelmissä tuetaan a) kylmän veden biodiversiteetin suojeluun liittyvää vapaaehtoista työohjelmaa, b) meriroskan ja ihmisen tuottaman vedenalaisen melun vaikutuksiin liittyvää työtä meri- ja rannikkoluonnon monimuotoisuudelle ja c) merialuesuunnittelua osana meriluonnon suojelua ja kestäväää käyttöä, sekä olemassa olevaa meriroskaamiseen ja mikromuoveihin liittyvää työtä.

Suomi tukee YK:ssa meneillään olevia neuvotteluja laillisesti sitovan toimeenpanosopimuksen aikaansaamiseksi UNCLOS:in alaisuudessa. Tavoitteena on, että tällaisen sopimuksen avulla voitaisiin suojella luonnon monimuotoisuutta kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla merialueilla.

Raportointi ja seuranta

Aichi-tavoitteiden seurannan perustana on kansallinen raportointi ja siihen liittyvät ohjeet, joiden käyttökelpoisuuden kannalta tärkeää on sopimusosapuolten säännölliset tilannekatsaukset, raportoinnin oikea-aikaisuus, raportointikierrosten synkronointi muiden sopimusten kanssa, yhteiset formaatit, tiedon saatavuus ja raportoinnin harmonisointi muiden sopimusten, organisaatioiden ja prosessien kanssa raportointitaakan keventämiseksi.

Aichi-tavoitteiden ja Kestävän kehityksen Agenda 2030 seurannassa tulisi käyttää yhteisiä indikaattoreita. Biodiversiteetin ja ekosysteemipalvelujen maailmanlaajuisessa arvioinnissa sekä sopimuksen strategisen suunnitelman alueellisen edistymisen arvioinnissa IPBES:llä on tärkeä rooli. *Global Biodiversity Outlook* (GBO-5) -raportin ja sopimuksen tiedonvälitysjärjestelmä (*CBD Clearing House Mechanism*, CHM) pohjautuu raportointiin ja seurantaan.

Luku II Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirja

Neuvoston päätelmissä korostetaan pöytäkirjan toimeenpanon tärkeyttä, tarvetta edistyä vuosien 2011-2020 strategisen suunnitelman toteuttamisessa, ja tärkeyttä jatkaa ja vahvistaa työtä, jonka avulla edistetään synergioita, yhtenäisyyttä ja tehokasta yhteistyötä kaikilla tasoilla.

Päätelmissä kehoitetaan niitä osapuolia, jotka eivät vielä ole toimittaneet kolmatta maaraporttiaan ja erityisesti niitä osapuolia, jotka eivät ole koskaan toimittaneet kansallista raporttiaan tekemään se niin pian kuin mahdollista.

Seuraavaksi päätelmissä kehoitetaan osapuolia strategisen suunnitelman vuosien 2011-2020 loppukautena priorisoimaan niitä operatiivisia toimia, jotka liittyvät bioturvallisuuslainsäädäntöön, riskinarviointiin, muuntogeenisten organismien (LMO) havaitsemiseen ja tunnistamiseen sekä yleisön tietoisuuden lisäämiseen, kouluttamiseen ja valmennukseen.

Lisäksi korostetaan toistamiseen Biosafety Clearing House -tietojärjestelmän tärkeyttä tiedon ja kokemusten jakajana.

Päätelmissä korostetaan toistamiseen riskinarvioinnin tärkeyttä ja toivotetaan tervetulleeksi riskinarvioinnin ja -hallinnan toimeenpanoa edistäneet toimet, joita ovat toteuttaneet online-keskustelufoorumi ja tekninen asiantuntijaryhmä (AHTEG). Lisäksi toivotetaan tervetulleeksi sosioekonomisten näkökohtien toimeenpanoa edistäneet toimet, joita myös ovat toteuttaneet online-keskustelufoorumi ja tekninen asiantuntijaryhmä (AHTEG).

Seuraavaksi päätelmissä korostetaan toistamiseen voimavarojen kehittämisen (capacity building) tärkeyttä ja merkitystä pöytäkirjan toimeenpanossa, ja todetaan, että voimavarojen kehittämistä koskevaa viitekehystä ja toimintasuunnitelmaa tulisi tarkastella ja kehittää COP-MOP8 osapuolikokouksessa.

Lisäksi toivotetaan tervetulleeksi viimeaikaiset ratifioinnit koskien Nagoya-Kuala Lumpurin lisäpöytäkirjaa korjaamisvastuusta ja korostetaan kyseisen lisäpöytäkirjan pikaisen voimaantulon tärkeyttä.

Lopuksi päätelmissä pyydetään COP-MOP8 osapuolikokousta tekemään tarpeellisia toimenpiteitä ja päätöksiä seuraavasti, jotta pöytäkirjaa saadaan vahvistettua ja toimeenpantua:

- kannustamalla niitä osapuolia, jotka eivät ole vielä toimittaneet kolmatta kansallista raporttiaan, tekemään niin mahdollisimman pian muistuttaen, että raportointiin on saatavissa GEF-rahoitusta
- hyväksymällä muokattu LMO:ien riskinarviointia koskeva ohjeistus, joka sisältää ohjeistuksen testauksessa ilmenneet parannusehdotukset, ja päättämällä keinoista, joilla tuetaan kaikkien osapuolien mahdollisuuksia toimeenpanna riskinarvioinnin ja -hallinnan sopimusehtoja
- tarkastelemalla ja harkitsemalla tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joiden avulla voidaan toteuttaa strategisen suunnitelman (2011-2020) tavoite 1.7, joka koskee sosio-ekonomisten näkökohtien toimeenpanoa
- tarkastelemalla tarkoituksenmukaisia lisätoimia koskien seuraavista aiheista kerättyä tietoa: tahattomat kuljetukset rajojen yli, hätätoimet, LMO:ien havaitseminen ja tunnistaminen, transit-kuljetukset ja suljettu käyttö.

Luku III. Nagoyan geenivarapöytäkirja (ABS, Access and Benefit Sharing)

Neuvoston päätelmissä kehotetaan kaikkia biodiversiteettisopimuksen osapuolia ratifioimaan Nagoyan pöytäkirja ja saattamaan se toiminnalliseksi perustamalla asiaankuuluvat järjestelmät sekä ottamalla käyttöön ja toimeenpanemalla lainsäädännölliset, hallinnolliset ja poliittiset linjat ja painotetaan sitä, että toimeenpano edistää kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Päätelmissä myös alleviivataan kansainvälisen tiedonvälitysmekanismin (ABS Clearing House) merkitystä pöytäkirjan tehokkaalle toiminnalle ja kannatetaan tiedonvälitysmekanismin epävirallisen neuvoa-antavan komitean jatkamista sekä painotetaan Nagoyan pöytäkirjan ja relevanttien kansainvälisten instrumenttien toisiaan tukevan toimeenpanon painoarvoa. Lisäksi päätelmissä tunnustetaan, että pöytäkirjan noudattamismekanismi on keskeinen osapuolien noudattamista tehostava ja edistävä työkalu ja toivotetaan toimeenpanokomitean ("Compliance committee") asiaan liittyvät suositukset tervetulleeksi.

Lisäksi korostetaan tarvetta luoda sellaiset olosuhteet, jotka tukevat ja kannustavat tutkimusta, jolla edistetään biodiversiteetin suojelua ja kestäväää käyttöä sekä kutsutaan osapuolia harkitsemaan helpotettua saatavuutta ei-kaupalliseen tutkimukseen käytettävälle geenivaraille. Päätelmissä myös toivotetaan tervetulleeksi WHO:n

tutkimusaloite siitä, miten Nagoyan pöytäkirja voisi vaikuttaa patogeenien saatavuuteen sekä rohkaistaan soveltamaan menetelmiä, joiden avulla negatiivisia vaikutuksia voidaan ehkäistä.

Päätelmissä toivotetaan tervetulleeksi pöytäkirjan Artikla 10 (monenvälinen hyötyjenjakomekanismi) ja asiantuntijakokouksen johtopäätökset geenivaroista saatavien hyötyjen jakamisesta sekä kannatetaan näkemystä, jonka mukaan kahdenvälistä menettelytapaa tulisi käyttää aina kun se on mahdollista.

Lisäksi päätelmissä ollaan valmiita osallistumaan pöytäkirjan toimeenpanoa edistäviin toimiin ja kutsutaan osapuolia toimittamaan kansalliset raporttinsa ajoissa sekä tunnustetaan näiden keskeinen merkitys pöytäkirjan toimivuuden arvioinnissa. Lisäksi toistetaan voimavarojen lisäämisen merkitys osapuolien ja ei-osapuolien mahdollisuudelle ratifioida ja toimeenpanna Nagoyan pöytäkirja ja muistutetaan, että valmiuksien rakentamisen tulisi perustua osapuolien ilmaisemaan tarpeeseen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätelmät hyväksytään yksimielisesti.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

(EU23) ympäristöjaosto 4.10.2016
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 12.- 14.10.2016 (ympäristöneuvoston asiat)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 14.10.2016 (ympäristöneuvoston asiat)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

12988/16

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Marina von Weissenberg, p. 0295 250321
Eriika Melkas, p. 0295 250170

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

**Ympäristöministeriö, Maa- ja
metsätalousministeriö**

PERUSMUISTIO

YM2016-00376

LYMO Gustafsson Juhani(YM),
Keskisarja Ville(MMM)

06.10.2016

Asia

Päätelmät veden kestävästä käytöstä ja hoidosta

Kokous

Ympäristöneuvosto 17.10.2016

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ympäristöneuvostossa 17.10. on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät. Päätelmiä pohjustettiin EU:n puheenjohtajamaa 11. - 12.7.2016 Slovakian järjestämässä epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa, jonka teemana olivat vesi-, ilmasto- ja energia-asiat.

Suomen kanta

Suomi hyväksyy puheenjohtajan ehdotuksen neuvoston päätelmiksi. Suomi korostaa kokonaisvaltaista vesivarojen hallintaa, johon liittyy vesien tilasta huolehtiminen ja tilan parantaminen, vedenkäytön suhteuttaminen käytössä oleviin vesivaroihin sekä vesivaroissa tapahtuvien muutosten ja ääri-ilmiöiden riskien hallinta. Suomi katsoo päätelmien tavoin, että vesivaroihin ja niiden tilaan kohdistuu yhä enemmän paineita, ja että vesivarojen kestävään käyttöön ja hoitoon sekä vesiensuojeluun tulee kiinnittää huomiota. Suomi pitää tärkeänä, että päätelmissä viitataan Agenda 2030:een ja veden laaja-alaiseen merkitykseen agendan toimeenpanossa ja sen tavoitteiden saavuttamisessa.

EU:n vesipolitiikan instrumentit, kuten vesipolitiikan puitedirektiivi, pohjavesidirektiivi, prioriteettiainedirektiivi, tulvadirektiivi ja jätevesidirektiivi, ovat edistäneet hyvin vesivarojen hallintaa ja vesiensuojelua Euroopassa. Päätelmien mukaisesti näiden instrumenttien toimeenpanoon sekä vesipolitiikan yhteensovittamiseen muiden politiikkojen, kuten maatalous-, energia-, liikenne ja matkailupolitiikan, kanssa on panostettava.

Suomi katsoo, että ensisijaisena keinona veden vähyyden osalta tulisi olla veden säästäminen ja tarve pyrkiä mitoittamaan veden käyttö kestävällä tavalla olemassa oleviin vesivaroihin. Veden uudelleenkäyttöä tulisi edistää olosuhteet huomioiden erityisesti niillä alueilla, jotka kärsivät veden niukkuudesta. Suomen olosuhteissa se ei aina olisi välttämätöntä, mutta veden uudelleen käytöllä voidaan saavuttaa resurssi- ja energiatehokkuuden parantamisen. Suomi pitää tärkeänä, että komissio valmistelee laatuvaatimuksia uudelleen käytetylle vedelle, koska etenkin käsitellyn jäteveden käyttö sisältää riskejä niin ihmisen terveyden kuin ympäristön kannalta.

Suuri osa EU:n vesivaroista on rajavesistöissä, joista monissa osapuolina on myös EU:n ulkopuolisia maita. Vesivarojen kestävästä käytöstä ja hoidosta sekä vesiensuojelusta huolehtiminen edellyttää toimivaa rajavesiyhteistyötä ja kansainvälisen vesioikeuden periaatteiden noudattamista. Suomi pitää tärkeänä, että rajavesiyhteistyössä hyödynnetään kansainvälisiä vesisopimuksia, YK:n vesistösopimus ja YK ECE:n vesisopimus, joiden molempien edistämisessä Suomella on ollut keskeinen rooli.

Suomi kannattaa sitä, että päätelmissä tuodaan esiin tarve ottaa huomioon vesipuitteidirektiivin soveltaminen vuoden 2027 jälkeen. Suomi pitää tärkeänä, että komissio yhteistyössä jäsenmaiden kanssa, hyvissä ajoin ennen vesipuitteidirektiivin tarkastelua (review) 2019, työstää aikataulullisesti ja oikeudellisesti toimivat vaihtoehdot, joilla tuetaan katkeamatonta ja kunnianhimoista vesienhoidon toimeenpanoa jäsenmaissa vuoden 2027 jälkeen.

Pääasiallinen sisältö

Päätelmissä viitataan vettä koskeviin viimeaikaisiin keskeisiin EU-tason ja kansainvälisiin neuvottelutuloksiin ml. Agenda 2030. Päätelmissä kiinnitetään huomiota siihen, että Euroopan Unionin vesivaroihin kohdistuu yhä enemmän paineita veden pilaantumisesta, veden tarpeen lisääntymisestä ja maan käytön muutoksesta sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Tämä kehitys lisää kuivuudesta ja veden niukkuudesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, erityisesti Välimeren alueella, mutta lisääntyvästi myös muualla EU:ssa. Ilmaston muutoksen, voimakkaiden sateiden sekä tehostuneen maankäytön seurauksena esiintyy rankkasadetulvia ja muuttaa tulvien esiintymistä Euroopassa.

EU:n alueella suuri osa vesistöalueista on kahden tai useamman jäsenmaan yhteisiä. Myös maantieteelliset, ympäristölliset ja ilmastolliset olosuhteet vaihtelevat EU:n alueella, mikä vaikuttaa myös vesien käyttöön ja hoitoon. EU:n vesipolitiikan tavoitteiden saavuttamista varten tehtävien toimien on oltava edellä mainituista syistä joustavia, kunhan ne kuitenkin ovat EU lainsäädännön mukaisia.

Jäsenvaltioiden tulee toimeenpanna EU direktiivit kokonaisvaltaisesti ja tehokkaasti ja saavuttaa asetut ympäristötavoitteet. Päätelmissä korotetaan vesien suojelun ja tilan huononemisen varmistamista pilaantumiselta sekä hyvän laatuksen veden saatavuuden varmistamista kaikkiin veden kestävästä käytön mukaisiin tarpeisiin,

- edistämällä veden kestävästä käyttöä, joka pohjautuu asianmukaiseen suojeluun ja vesivarojen hallintaa ottaen huomioon molemmat määrälliset ja laadulliset näkökulmat.
- suojelemalla kaikkia vesimuodostumia ja saavuttamalla vesien hyvä tila asteittain.
- edistämällä yhdyskuntajätevesien keräämisen ja käsittelyn uusia kokonaisvaltaisia ja tehokkaita lähestymistapoja.

Päätelmissä arvostetaan tähänastista kehitystä ja tunnustetaan EU:n vesipolitiikan tavoitteiden ja vesien hyvän tilan saavuttamiseen liittyviä haasteita. Vesikysymyksien osalta keskeistä on mm. tavoitteiden nykyistä parempaa yhteensovittamista muiden politiikoiden, kuten maatalous-, energia-, liikenne- ja matkailupolitiikkojen, kanssa sekä ottaa huomioon asiankuuluvat EU:n rahoituskeinot.

Päätelmissä peräänkuulutetaan jäsenmaita etsimään yhdistelmiä luonnonmukaisia ja teknisiä ratkaisuja EU:n vesipolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Päätelmissä

korostetaan vihreän infrastruktuurin kuten luontaisten veden pidätyskeinojen käyttämistä ja näin ollen voidaan vähentää tulvariskien hallinnassa ja samalla voidaan parantaa vesimuodostumien tilaa. Teknisiä rakennelmia voidaan tarvita kuivuuden tai tulvien hallinnassa.

Päätelmissä korostetaan kestävästä kulutuksesta ja tuotannon sekä kiertotalouden keinoja kestävästä luonnonvarojen käytöstä ja hoidosta. Kestävä vesien hoito ja järkevä vesienhoidon järjestäminen ovat kiertotalouden toteuttamisen perusedellytyksiä.

Eri sektorien veden kulutuksen vähentäminen kestäväällä tavalla on tärkeää. Jäsenvaltioiden tulisi toimeenpanna keinoja, joilla edistetään vesitehokkuutta. Tällaisia ovat päätelmissä mainitut veden hinnoittelu putkistovuotojen vähentämistoimet, veden käyttöoikeuksien kehittäminen ja vesitilinpidon käyttöönotto. Lisäksi mainitaan mm. uudet vedenjakelujärjestelmät, vesitehokkuutta edistävät toimet innovaatiot ja käytännön, joilla edistetään kestävästä ja tehokasta veden käyttöä ja uudelleen käyttöä. Päätelmissä tähdennetään, että veden uudelleenkäyttö voi olla keskeinen keino vastata kuivuuden ja veden niukkuuden haasteisiin sekä ilmastonmuutoksen sopeutumiseen.

Jäsenmaita kehoitetaan edistämään veden uudelleenkäyttöä, ottaen huomioon kuitenkin alueelliset olosuhteet ja missä se on tarkoituksenmukaista, kuitenkin samalla varmistamalla tiukasti ihmisen terveyden ja ympäristön suojelun. Veden uudelleen käyttö voi aikaan saada säästöjä ja hyötyjä ympäristönsuojelussa sekä kannustaa investoimaan uusiin teknologioihin ja luo sitä kautta työpaikkoja.

Päätelmissä painotetaan, että oikealla tavalla käsiteltyä yhdyskuntajätevettä voidaan uudelleen käyttää moniin eri tarkoituksiin. Komission on tarkoitus antaa vuonna 2017 esitys uudelleen käytetyn veden vähimmäislaatuvaatimuksista EU:ssa.

Päätelmissä painotetaan, että rannikko ja merivedet ovat sekä merialueelta että maalta aiheutuvien paineiden kohteena. Päätelmissä vedotaan jäsenmaita panemaan toimeen mahdollisimman pian meristrategia direktiivin mukaiset toimenpideohjelmat, jotka ovat kunnianhimoisia ja yhteneviä vesipuitedirektiivin mukaisten vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien kanssa sekä lisäksi tulvadirektiivin mukaisten tulvariskien hallintasuunnitelmien osalta ja siten edistää hyvän ympäristön tilan saavuttamista merivesien osalta vuoteen 2020 mennessä.

Päätelmissä korostetaan rajavesiyhteistyön vahvistamisen tärkeyttä läheisyysperiaatteen, suhteellisuuden ja vastavuoroisuuden perusteella sekä EU-maiden että EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, kuin myös joki- tai valuma-alueiden taikka eri merialuekomissioiden välillä sekä sellaisten toimijoiden välillä, jotka ovat tekemisissä veden kestävästä käytöstä, hoidosta ja hallinnasta, veden vähyyden, tulvien ja kuivuuden kanssa.

Päätelmissä vedotaan EU komissioon ja jäsenmaita, jotta ne yhteistyössä toimeenpanevat vesiin liittyvää EU-lainsäädäntöä ja muita keinoja vesivarojen kestävästä käytöstä ja hoidon varmistamiseksi sekä suojelemiseksi sekä vesiympäristön tilan parantamiseksi. Päätelmissä korostetaan, että vesipuitedirektiivi ja tulvadirektiivi ovat keskeisimmät vesiin liittyvät direktiivit, joiden avulla ilmaston muutoksen vaikutusten vesien määrään ja laatuun aiheuttamiin haasteisiin voidaan vastata sekä toimeenpanna sopeutumistoimenpiteitä.

Komissio arvioi vesipuitedirektiivin vuonna 2019. Tarkastelun määräaikaan on enää vähän aikaa, joten päätelmissä kehoitetaan jäsen valtioita ja komissiota yhteistyössä laatimaan hyvissä ajoin ennen vuotta 2019 oikea-aikaisia ja laillisia hyvin perusteltuja vaihtoehtoja, jotka mahdollistavat jatkuvan ja kunnianhimoisen kansallisen toimeenpanon vuoden 2027 jälkeen, ottaen huomioon olemassa olevat ja uudet vesienhoidon haasteet.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätelmät hyväksytään yksimielisesti.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

(EU23) ympäristöjaosto 4.10.2016

EU-ministerivaliokunta 14.10.2016 (ympäristöneuvoston asiat)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 14.10.2016 (ympäristöneuvoston asiat)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Juhani Gustafsson, ympäristöministeriö, p. 0295250338

Antton Keto, ympäristöministeriö, p. 0295250148

Ville Keskisarja, maa- ja metsätalousministeriö, p. 02955162390

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	EU-ministerivaliokunta, ympäristöneuvosto
Hoitaa	YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, UM, VM, VNK, VTV